

Rok Jana Matejki w Muzeum Narodowym w Krakowie

W 2013 ROKU PRZYPADAJĄ DWIE OKRĄGŁE ROCZNICE: 175 URODZIN I 120 ŚMIERCI JANA MATEJKI

Szanowni Czytelnicy, oddajemy dziś do Waszej dyspozycji prasowy wehikuł czasu, który przeniesie Was do XIX -wiecznego Krakowa, w którym Jan Matejo był żywym (dosłownie) dowodem na to, że każdy CZAS ma swoich bohaterów. Przedstawimy Państwu zaledwie niewielki wybór prasowych nowinek, ogłoszeń, komunikatów, które dla Krakowian były źródłem informacji o życiu i działalności jednego z najwybitniejszych mieszkańców tego miasta i dają nam dziś obraz roli, jak pełnił ten artysta w świadomości ówczesnego społeczeństwa. W 2013 roku przypadają dwie okrągłe rocznice: 175 urodzin i 120 śmierci Jana Matejki, dlatego 2013 to Rok Jana Matejki w Muzeum Narodowym w Krakowie. Zapraszamy do korzystania z oferty wydarzeń towarzyszącym obchodom – www.muzeum.krakow.pl.
Redakcja (Sekcja Edukacji Muzeum Narodowego w Krakowie)

Dyrektor i podanie

MATEJKO Z PODANIEM DO MINISTERSTWA OŚWIATY

„Dyrektor Matejko wniósł 19 listopada do Ministerstwa oświaty podanie, w którym, powołując się na zły stan zdrowia, uprasza o zwolnienie z zajmowanej w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych naczelną posady o przeniesienie go w stan spoczynku. Sprawa ta poszła zwykłą drogą urzędową przez Namiestnictwo lwowskie. Obecnie nadeszła odpowiedź. Minister Gautsch w obszernym piśmie wyraża żal, z jakim dowiedział się o postanowieniu Matejki i mowidalej: „Prawdziwie wybitnie zasługi, iż mi niepodobna zgodzić się na podanie,

bez podjęcia przynajmniej próby, czy WP. nie dasz się skłonić do pozostania na stanowisku, któremu osobistość Jego nadała powagę i znaczenie sięgające daleko poza granice Monarchii.” W końcu Minister, odwołując się do znanego patriotyzmu dyrektora i do wielokrotnie w długim zawodzie artystycznym udowodnionej gotowości Jego do poświęceń, dla idealnych celów sztuki, wyraża gotowość do wszelkich ułatwień, jeżeliby dla poratowania zdrowia okazała się potrzeba chwilowego odpoczynku.”
Czas. 1890, nr 283

Wystawa

OBRAZY DAWNYCH MALARZY W SUKIENNICACH

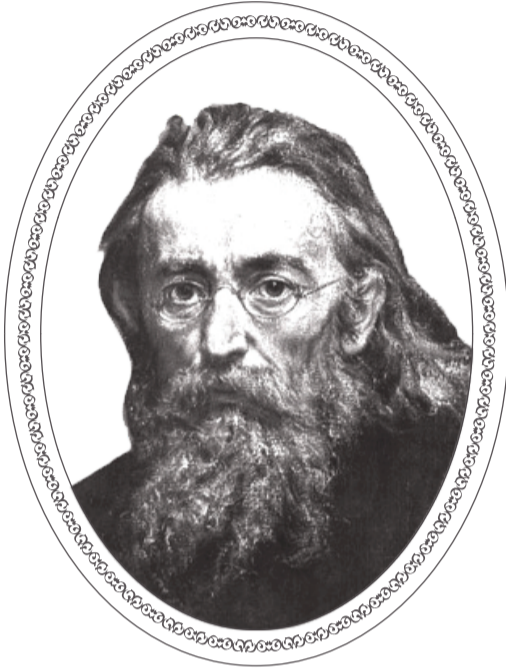
„Dzieł żyjących malarzy wystawa w Sukiennicach nie obejmuje, z wyjątkiem Jana Matejki, który przy każdej sposobności cele szlachetne i dobro czynne zwykł popierać, i tym razem także do powodzenia wystawy znacznie się przyczynił. Sam środek

sali zdobią dwa nieznane utwory Matejki „Święty Leonard”, szkic witrażu, który mistrz nasz do krypty grobów królewskich na Wawelu był ofiarował, - i mały zupełnie dotąd nieznaną obraz olejny, przedstawiający „Udaremnioną ucieczkę Jadwigi z zamku Wawelskiego”. Zwracamy uwagę publiczności na ten obraz, dziwnie potężnie na widza działający, pomimo szczupłości ram”.
Czas. 1882, nr 62

Bankiet

Na cześć Matejki urządzony przez posłów Sejmu krajowego, odbył się wczoraj o godzinie 4 w Sali reductowej. Wzięło w nim udział przeszło 100 osób, prawie wyłącznie posłów. Matejko zasiadł na miejscu honorowym, naprzeciwko marszałka dr. Zyblikiewicza.

Czas. 1882, nr 241

OGŁOSZENIE

„W celu uczczenia Jana Matejki zawiązał się dziś komitet za inicjatywą p. Golejewskiego. Na cześć Matejki odbędzie się jutro wieczorem podchód ze światłem”
Czas. 1882, nr 232

HOŁD PRUSKI

TŁUMY GOŚCI ODWIEDZA OBRAZ JANA MATEJKI

Wiele osób jest zachwyconych obrazem, „znawcy skarżą się na niekorzystne warunki światła, w którym obraz jest wystawiany, a które osłabiają potężne wrażenie genialnego utworu”
Czas. 1882, nr 100

Składka na zakup obrazu „Hołd Pruski” do Muzeum sztuki polskiej w Sukiennicach. „Dyrekcja Towarzystwa wzajemnego kredytu otrzymała z guberni kijowskiej część funduszy z dopiskiem „Wyczytawszy w Gazecie Polskiej propozycję zrobienia składki za zakup do Muzeum krakowskiego obrazu J. Matejki „Hołd Pruski” i uznając projekt za wszechmiar godnym urzeczywistnienia, przesyłam drobny datek i życzę całym sercem, ażeby ogół naszych współpracowników tak szczerze przyjął do serca tę sprawę i czynnie się nią zajął”
Czas. 1882, nr 125

Matejko oddał obraz „Hołd Pruski” w ręce Sejmu, ofiarując go do odrestaurowania Zamku Królewskiego na Wawelu.

Czas. 1882, nr 231

Kronika miejscowa i zagraniczna.

♦ Od soboty 4go b.m. otwarta będzie w domu Towarzystwa Naukowego przy ulicy Sławkowskiej naprzeciwko kościoła XX. Marków wystawa znanego obrazu p. Matejki „Kazanie sejmowe Skargi” dochód z wstępnego 20 cent. Artysta przeznaczył na ochrony krakowskie
Czas, 1864, nr 49.

♦ Obraz p. [„Kazanie sejmowe Skargi”] Matejki wystawiony w Sali naprzeciw kościoła Marków, ściągając codziennie licznych widzów. Wielce też on zyskał na ustawieniu go w większej Sali, przy odpowiednim oświetleniu, przez co teraz można go objąć okiem w całości. Pomimo iż obraz przeszedł już w prywatne ręce, artysta wymówił sobie na zatrzymanie go jeszcze jakiś, nie chcąc pozbawiać Ochron dochodu, jaki płynie z wystawy tej na korzyść instytucji dobroczynnej. Obraz ten ma jeszcze zanim trafi do rąk nabywcy ozdobić, którąś z wystaw zagranicznych
Czas, 1864, nr 57.

♦ Dowiadujemy się że p. Jan Matejko ukończywszy obraz „Wit Stwosz, krakowianin po piętnowaniu i ociemnieniu, wyprowadzany przez swoją wnuczkę z katedry w Norymberdze” pozwolił takowy wystawić publicznie na dochód restauracyjny wielkiego ołtarza w kościele N.M.P. w drugiej zaś na zasilenie kasy Ochron Krakowskich mocno w tym czasie wyczerpanej
Czas, 1865, nr 210

♦ Donieśliśmy już w piśmie z 15ego bm, że p. Matejko dozwolił sobie na zrobienie wystawy z obrazu swego, jeszcze nie widzianego na dochód w połowie odnowy wielkiego ołtarza w kościele Mariackim, w drugiej połowie Ochron Krakowskich (...).
Czas, 1865, nr 214

♦ Obraz p. Jana Matejki znany pod nazwą „Przepowiednia X. Skargi” zyskał krytyki Francuzów, recenzenci zaś niemieccy milczeli o nim zapewne dlatego że go nie widzieli, Obraz drugi „Protestancja Reytana” wywołał w Wiedniu zdziwienie że się w Krakowie taki mistrz pędził mógł wychować. Ztąd poszły pytania dotyczące się narodowości p. Matejki oraz usiłowanie wykrycia niemieckiego malarza, który był nauczycielem tyle cenionego artysty(...).
Czas, 1867, nr 62

♦ Raport z posiedzenia komisji Towarzystwa sztuk pięknych. Znajduje się w nim informacja, że Jan Matejko został wybrany na przewodniczącego komitetu budowy pomnika Bolesława Wstydlwego, oraz że znalazł się on w komisji zajmującej się upamiętnianiem tablicami pamiątkowymi szczególnych miejsc w Krakowie.
Czas, 1869, nr 112

♦ Wystawa Matejki „Unia Lubelska” ma trwać tylko do końca miesiąca, wszelako należałoby uprosić artystę, w tej chwili nieobecny w Krakowie aby przez wzgląd na wracających z kąpieli zwykle w pierwszej połowie września rodaków, pozostawił dla nich swój obraz nieco dłużej, boć ten obraz będzie dla nich prawdziwym obchodem Unii.
Czas, 1869, nr 189

♦ Wystawa obrazu Matejki „Unia Lubelska” przedłużona zostaje do d. 15 b. m. Począwszy od 1 d. bm. Trzecia część dochodu przeznaczona jest na ochotniczą straż ogniową a reszta na dochód rodziny Syrokomili. (...), autor nieznaną.
Czas, 1869, nr 203

Kronika Lwowska.

♦ Mieszkańcy Lwowa mieli możliwość zobaczenia obrazów Matejki. „Rzeczpospolitą Babińską” zwiędzali wszyscy niezależnie od wieku, płci, stanu czy wyznania. Wystawa cieszyła się dużą popularnością.
Czas. 1882, nr 21

♦ „Pociąg spacerowy, którym przybędą Lwowianie dla widzenia wspianego dzieła Matejki „Hołd Pruski” wyruszy dziś o godzinie 5 po południu ze Lwowa i stanie jutro rano w Krakowie”.
Czas. 1882, nr 99

KRONIKA

Wieczór powitalny dla Jana Matejki, urządzony wczoraj dla bawiących się tu artystów, wypadł bardzo świetnie. O godzinie ósmej wielka sala ratuszowa była już literalnie przepełniona. Do koła stołów naliczyliśmy przeszło 220 panów- a na galerii kilkadziesiąt dam. Toasty przeciągnęły się aż do północy. (...) Wieczera urządzona lepiej, niż ów sławny objad, który Towarzystwo naukowo-literackie dało swego czasu na uczenie Libelta, przeciągnęła się do godziny 11. Muzyka wojskowa uprzyjemniała wieczór doborowymi melodjami. Między zgromadzonymi widzieliśmy ks. Marszałka, księcia Konstantego Czartoryskiego kilkudziesięciu posłów, p. Gazęzowski, dyrektora szkoły batyniolskiej, literatów, artystów, mieszczan, adwokatów a nawet urzędników. P. Matejko zabrał przy końcu uczty głos, aby zgromadzonym podziękować za gościnne przyjęcie-przyczep zapewnił nas, że wytrwa przy obranej drodze. „Dziennik Polski”, 1869, Lwów,

Brama

Orzeł nad Bramą Floriańską w Krakowie zostanie wykłuty według kształtu wybranego przez Jana Matejkę - dyrektora szkoły sztuk pięknych „Matejko przyrzekł zająć się korygacją rysunku”.
Dziennik Polski, 1883, nr 188

List z nieba

Czcigodny mistrzu!

Doszła tu do naszych niebieskich podwoi wieść, że za pomocą kunsztu malarskiego wmawiasz w ludzi jakobyśmy święci pańscy po śmierci jeszcze brali udział w bitwach i pomagali jednym ludziom do zabijania drugich. Przeciw podobnej insynuacji zastrzedz się musimy najmocniej i oświadczamy, że myśmy apostołami miłości, braterstwa, zgody, a nie zabijania i nigdy ani z polecenia najwyższego Pana ani na własną rękę nie propagowaliśmy zabijania i żaden z nas nie zstępował w obłokach na ziemię w tym celu.

Podpisano

Św. Stanisław, Jan z Dukli i wszyscy inni polscy święci.
Djabeł, 1885, nr 21

DODATEK

DODATEK PROJEKT DJABŁA

Zakupić : Bitwę pod Grunwaldem, Rejtana i inne obrazy Matejki. „Batorego” posłać moskalom – niech im przypomina jak się nam u nóg czołgali – Grunwald i Hołd Pruski darować do Berlina niech znają Niemcy co to my kiedyś znaczyli – Sobieskiego posłać do Watykanu – niechaj biorą na uwagę gdy czas pozwoli – co byloby dziś z chrześcijaństwem, gdyby nie my ! – Rejtana i inne obrazy przesłać do Paryża, aby tam w stolicy świata świadczyły o naszym istnieniu – prawdzie historycznej i o naszych cierpieniach.

Głos publiczności : A cóż nam zostanie ?

Djabeł: Nam nie będzie potrzeba obrazów – bo jak będziemy tak hojni – to pójdziemy bez butów i z torbami po żebrach – a wtedy obejdziemy się bez obrazów – gdyż sami będziemy tworzyć obraz precudnej rzeczywistości.

Djabeł, 1883, nr 18, Dodatek

ZASŁYSZANE POD BRAMĄ FLORIAŃSKĄ

– Więc widzicie kumie, ten plac czy też ta ulica, będzie się nazywać ulicą Matejkowską.

– No, uważom, ale dlaczego ?

– Dlatego, że Matejko darował nam obraz, co go cenią około 60.000 – więc naród przez wdzięczność – rozumiecie ?

– No, rozumiem – ale cóż święta Gertruda nam darowała, że jej imieniem także ulicę nazwano ?

– No, tego, to ja już i nie wiem – ale musiała ona także coś darować, skoro jej miasto tako honor zrobiło.

Djabeł, 1882, nr 22

Jubileusz

Jubileusz Matejki,

13 września odbyła się uroczysta msza w katedrze na Wawelu, z udziałem ogromnej publiczności w tym reprezentanci władz świeckich oraz duchownych. Jan Matejko przybył wraz ze swoimi dziećmi, do katedry wprowadzili go Prof. Stanisław Tarnowski oraz Artur Potocki. Następnie po nabożeństwie wszyscy udali się na dziedziniec Zamku Wawelskiego, gdzie odbywały się odczyty i przemówienia na cześć Jana Matejki. Jan Matejko odbierał liczne dary i dyplomy, otrzymał dyplom honorowego obywatela miasta Krakowa z rąk prezydenta dr Weigela. Po złożeniu darów hr. Artur Potocki ogłosił otwarcie wystawy dzieł mistrza, zgromadzono na niej ok 30 obrazów Matejki, w tym obrazy z czasów młodości.
Dziennik Polsk, 1883, nr 211

Pomnik Mickiewicza

Komitet pomnika Mickiewicza przyjął pomysł Jana Matejki na pomnik polskiego wieszczka.

Czas. 1885, nr 87

Projekt Matejki pomnika Mickiewicza przyjęty za podstawę dalszego działania na posiedzeniu Komitetu dnia 16 kwietnia 1885 roku

Czas. 1885, nr 87

Jan Matejko wyraził zdanie na temat pomnika p Rydygiera.

Czas. 1885, nr 202

KRADZIEŻ

Kradzież obrazów. Panu A. Z. zamieszkałemu przy ulicy Pułaskiego I. 5, skradziono w tych dniach kilkadziesiąt oryginalnych szkiców znanych malarzy, w tem kilka szkiców Matejki.

Gazeta lwowska 1906, nr 126

OGŁOSZENIA

Odpowiedź kapituły katedralnej na pytanie Matejki dotyczące renowacji ołtarza w Katedrze na Wawelu. Kapituła uważa, że należy rozebrać ołtarz dla bezpieczeństwa wiernych, a renowacja będzie możliwa w przyszłości.

Czas. 1883, nr 93

„Ogłoszenie składu Komitetu jubileuszu Jana Matejki, są to: Władysław Rossowski, Alfred Blumenstock, Alfons Borkowski, Tomasz Lisiewicz, Ludwik Stasiak, Ludwik Szpadkowski, Włodzimierz Tetmajer, J. Tolłoczko, Stanisław Ziobrowski. Uroczystość będzie trwała trzy dni. W program jej będzie pochód kostiumowy na tle historii polskiej i bal na cześć Matejki.”

Czas. 1883, nr 176

Obraz Matejki „Hołd Pruski” przybył do Krakowa, niestety nie można było go odebrać ponieważ należało oclić ramy

Czas. 1883, nr 180 (10 VIII) s.2

„Delegacja celem wręczenia Ojcu Świętemu obrazu Sobieski pod Wiedniem wyruszyła w podróż. Matejko wyruszył z Zygmuntem Cieszkowskim, dzisiaj wyjechali hr. Artur Potocki, i hr. Stanisław Tarnowski oraz dwóch włościan”

Czas. 1883, nr 285

Wystawa pięciu obrazów Matejki otwartą będzie jutro o godz. 10ej w Sali Sukiennic zwanej Langerówką.

Czas. 1884, nr 51

„Dziś o godzinie 10tej otwartą została w Sukiennicach wystawa obrazów Matejki, która od pierwszej chwili niezwykle i łatwe do zrozumienia w publiczności naszej obudziła zajęcie”

Czas. 1884, nr 52

”Z przybyciem do Muzeum „Hołdu Pruskiego” mistrza Matejki, Muzeum stanowczo i stale otwarte zostanie dla publiczności”

Czas. 1884, nr 138

„Znany obraz Matejki „Wernyhora” po powrocie z wystawy berlińskiej do Krakowa, dzięki uprzejmości Mistrza, pomieszczonym został w Muzeum Narodowym jako depozyt czasowy, gdzie go codziennie oglądać można”

Czas. 1884, nr 284

Doszło do odsłonięcia pomnika na mogile Wandy, który został zaprojektowany przez Jana Matejkę. Opis pomnika „na dwóch granitowych stopniach wznosi się dosyć wysoki graniasto słup z twardego szwedzkiego marmuru czerwonego, zakończony półkulą, na której spoczywa wspaniały orzeł biały z marmuru wykuty. Na frontowej ścianie graniastosłupa jest napis „Wanda”, a pod nim na krzyż złożone miecz i kądziel. Szczyt pomnika jako też węzowate drożyny do niego prowadzące, są trwale wyszutrowane, a cała powierzchnia kopca wyrównana i trawami zasiana”.

Czas. 1890, nr 262

Przedsiębiorca jazdy towarzyskiej ogłasza, że w celu udzielenia szerszej publiczności zwiedzenia sławnego dzieła artysty naszego Matejki p. n. Unia urządza po znizonych cenach pociąg towarzyski, który odchodzi dnia 8 b. m.

„Dziennik Polski”, 1869, Lwów

Materiały z Czasu, Djabła, Gazety Lwowskiej, Dziennika Polskiego, z lat 1862-1893 zebrali studenci Instytutu Historii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie: B. Wachulec, N. Ryś, K. Barud, P. Lisowski, K. Kulpa, W. Jagocki, J. Kępka, K. Miarecka, M. Stoły, M. Liana, N. Gabryś, P. Chełminiak, M. Krzysztoń, A. Makuła i inni. Wszystkim bardzo dziękujemy.

Pomysł i koordynacja: Sekcja Edukacji MNK Projekt graficzny: Łukasz Herod